

Вступ

1. Поняття і джерела авторського права.
2. Об'єкти авторського права.
3. Суб'єкти авторських відносин.
4. Суб'єктивне авторське право, його зміст і межі.
5. Особливості і види договірних відносин у галузі реалізації результатів творчої діяльності.
6. Поняття і види авторських договорів.
7. Зміст авторських договорів.

Практична частина

Висновки

Список використаних першоджерел

1. Поняття і джерела авторського права.

Основними напрямками духовної творчості народу є наукова діяльність, література і мистецтво. Результати цих видів творчої діяльності, невичерпні за формами, прийомами, способами об'єктивного вираження духовного багатства людини, є предметом правової охорони. Певні суспільні відносини, що виникають у зв'язку з їх використанням, потребують правового регулювання, яке бере на себе авторське право. В об'єктивному розумінні авторське право — це сукупність правових норм, які регулюють відносини, що виникають внаслідок створення і використання творів літератури, мистецтва й науки. У суб'єктивному розумінні це сукупність прав, які належать автору або його правонаступникам у зв'язку із створенням і використанням твору літератури, науки, мистецтва.

У зв'язку з прийняттям Закону України «Про авторське право і суміжні права» Верховна Рада України Постановою від 4 лютого 1994 р. внесла до ЦК України такі зміни:

1. Статтю 472 викласти в такій редакції: «Стаття 472. Законодавство України про авторське право і суміжні права. Законодавством України охороняються особисті (немайнові) і майнові права авторів та їх правонаступників, пов'язані із створенням та використанням творів науки, літератури і мистецтва (авторське право), і права виконавців, виробників фонограм та організацій мовлення (суміжні права).

Відносини, що складаються у зв'язку із створенням і використанням об'єктів авторського права і суміжних прав, регулюються Законом України «Про авторське право і суміжні права» та іншими законодавчими актами України».

2. Статті 473—513 виключити.

Завдання авторського права — встановити найсприятливіші правові умови для творчої діяльності, забезпечити доступність результатів цієї діяльності всьому суспільству. Його основним принципом є поєднання інтересів автора та інтересів усього суспільства. Авторське право проголошує і забезпечує широкий захист особистих (немайнових) і майнових прав авторів.

Джерела авторського права представлені нормативними актами, до яких передусім належать конституційні та законодавчі акти, що визначають основні засади, Закон України «Про авторське право і суміжні права» та інші закони. Так, законодавство, яке безпосередньо регулює відносини власності, визнає за громадянином виключне право розпоряджатися своїми здібностями до продуктивної і творчої праці. Зокрема, Закон України «Про власність» проголошує в статті 13, що об'єктами права власності громадян є твори науки, літератури, мистецтва, відкриття, винаходи, промислові зразки та інші результати інтелектуальної

діяльності. Твори науки, літератури і мистецтва є об'єктами права інтелектуальної власності¹.

Важливе значення у регулюванні авторських відносин мають типові авторські договори, які затверджуються Кабінетом Міністрів України або за його дорученням відповідними відомствами і творчими спілками.

Для правильного і однозначного застосування законодавства при захисті авторських прав велике значення має судова практика розгляду справ, що виникають в разі порушення авторських прав. Верховний Суд України систематично узагальнює й аналізує таку практику, робить відповідні висновки, про які повідомляє суди.

Особливу групу джерел сучасного авторського права становлять міжнародні договори: Бернська конвенція по охороні літературних та художніх творів (1886 р.), яка неодноразово доповнювалася і змінювалася; Всесвітня (Женевська) конвенція по авторському праву (1952 р.); Римська конвенція по охороні прав артистів-виконавців, виготовлювачів фонограм, а також виробників організацій мовлення (1961 р.); Конвенція, що створює Всесвітню організацію інтелектуальної власності (підписана в Стокгольмі в 1967 р., чинна з 1970 р.); Женевська конвенція по охороні інтересів виготовлювачів фонограм (1971 р.); Брюсельська конвенція по розповсюдженню програм, що несуть сигнали, які передаються через супутники (1974 р.).

Міжнародні договори встановлюють взаємні права та обов'язки країн-учасниць і є основною правовою формою розвитку міжнародного співробітництва в галузі авторського права. В Україні укладання міжнародних договорів є конституційним правом.

Якщо міжнародним договором, учасником якого є Україна, встановлені інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про авторське право і суміжні права, то застосовуються правила міжнародного договору (ст.3 Закону про авторське право).

¹ Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 4 лютого 1994 р. ст. - 41.

2. Об'єкти авторського права.

Об'єктом авторського права є твір науки, літератури чи мистецтва, виражений у будь-якій об'єктивній формі¹. Твір — це результат творчої праці автора, комплекс ідей, образів, поглядів тощо. У статті 5 Закону про авторське право вміщено перелік об'єктів авторського права та загальні ознаки їх. Це можуть бути усні твори (промови, лекції, доповіді, виступи, проповіді тощо), письмові (літературні, наукові, технічні), музичні твори, переклади, сценарії, твори образотворчого мистецтва тощо. Закон не дає повного переліку об'єктів авторського права, оскільки життя у своєму розвитку може породжувати нові й нові форми об'єктивного вираження творчої діяльності людей.

Об'єктом авторського права може бути не будь-який твір, а лише той, який має певні, встановлені законом, ознаки: а) творчий характер; б) вираження в об'єктивній формі.

Об'єктом авторського права може бути лише твір, який є результатом творчої праці автора. Не вважається об'єктом авторського права суто технічна робота (наприклад, передрук на друкарській машинці чужого твору або навіть його літературна обробка — редагування, коректура тощо).

Твір може бути виражений у будь-якій об'єктивній формі, але обов'язково придатній для відтворення, сприймання. Сама об'єктивна форма може бути усною, письмовою (ноти, креслення, схеми, запис на платівку, магнітну плівку, фотографії тощо). Задум письменника чи композитора, який у свідомості автора вже склався у закінчену форму, образ, певне сполучення звуків, але не виражений зовні у будь-якій формі, не визнається об'єктом авторського права.

Об'єктами авторського права можуть бути хореографічні твори і пантоміми; збірники творів народних пісень, законів, судових рішень тощо. Авторське право у цих випадках виникає на творчий характер добору і розміщення, але не поширюється на зміст зібраних творів.

Самостійним об'єктом авторського права є переклад твору іншою мовою, оскільки робота перекладача вважається творчою.

До об'єктів авторського права відносять різні види музичних творів з текстом або без нього (інструментальні — симфонії, сонати, квартети і вокальні — пісні, романси тощо), а також музично-драматичні — опери, оперети, балет. Музичні твори, якщо вони не записані, об'єктом авторського права стають з моменту першого публічного виконання.

Авторське право визнається за будь-яким твором в галузі науки, літератури, мистецтва незалежно від його форми, готовності і художньої цінності. Це положення має важливе значення, оскільки охороняє твори різного художнього рівня і мети, у тому числі й такі, які не призначалися

¹ Цивільне право: підручник для студентів юрид. вузів та факультетів. - К.: Вентурі., 1997. - С. 383.

автором для публікації (наприклад, листи, щоденники, особисті записи, враження).

Зміст художнього чи наукового твору також може бути виражений в тій чи іншій формі. Так, наукові твори можуть бути втілені у словесну науково-літературну або інші форми — карти (географічні, геологічні), креслення, ескізи, моделі, макети тощо. Ще більш розмаїтими є форми художніх творів — література, музика, живопис архітектура, графіка. Інколи художній твір як єдине ціле з'являється внаслідок використання не однієї, а двох чи більше форм, наприклад, музично-драматичні твори (музика і текст або музика і танець).

Сучасний рівень науки і техніки дає змогу створювати складні твори, в яких поєднуються кілька форм, наприклад, кіно- і телефільми (літературний текст, музика, декорації тощо). Об'єктом авторського права виступає фільм як єдине ціле. Проте самостійними об'єктами авторського права в аудіовізуальному творі можуть бути сценарій, музика, пояснювальний текст, робота головного оператора, художника-постановника, які увійшли складовою частиною до твору¹.

Отже, твір як об'єкт авторського права втілений у певну матеріальну форму: рукопис, ноти, скульптура, картина тощо. Проте авторське право на твір (як нематеріальний об'єкт авторського права) і право власності на річ, в яку він втілений, не залежать одне від одного. Тому не слід плутати твір як об'єкт авторського права і річ — рукопис, картину, примірник книги. На річ, в яку матеріально втілюється твір, може існувати право власності, право користування тощо, але не авторське право. Так, продаж письменником своєї книги не позбавляє його авторських прав (ст. 10 Закону про авторське право).

¹ Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 4 лютого 1994 р. ст. - 21.

3. Суб'єкти авторських відносин.

Право на твір належить його творцеві, тому, хто написав книгу, картину, створив музику, скульптуру, аудіовізуальний твір.

Автором наукового, літературного чи мистецького твору може бути громадянин України, іноземець або особа без громадянства. Поняття «автор твору» і «суб'єкт авторського права» не тотожні як за змістом, так і за значенням. Автором твору, як уже зазначалося, може бути тільки його творець, тобто тільки фізична особа, причому незалежно від віку.

Суб'єктом авторського права можуть бути автор твору, а також інші фізичні і юридичні особи, для яких авторське право може виникати у силу закону, договору або спадкування¹. Так, відповідно до статей 20, 21, 25, 27 Закону про авторське право, право на наукові збірники, енциклопедичні словники, журнали, інші періодичні видання належить організаціям, що випустили їх у світ. Авторське право на кіно- або телефільми належить підприємству, яке здійснило його зйомки, на телепередачі — відповідним телевізійним організаціям.

В інших випадках авторське право може перейти від автора до інших осіб — правонаступників. У спадщину переходять лише майнові права авторів. Проте за статтею 25 Закону про авторське право спадкоємці мають право протидіяти посяганню на твір, яке може завдати шкоди честі та репутації автора. В силу статті 27 цього самого Закону майнові права автора можуть бути об'єктом цивільних правочинів. Проте в усіх випадках за автором залишаються його особисті немайнові права. Отже, суб'єкти авторських прав — неавтори не можуть мати права» які мають автори творів. Особисті немайнові права автора є невід'ємними від нього.

Авторське право автора прийнято називати *первісним*, а авторське право правонаступників — *похідним*,

На твори, вперше випущені у світ на території України або які не випущені, але перебувають на території України в будь-якій об'єктивній формі, авторське право визнається за авторами, їхніми спадкоємцями та іншими правонаступниками незалежно від громадянства (ст.8 Закону про авторське право). Закон визнає авторське право за авторами та їхніми правонаступниками також на твори, які хоч і вперше випущені у світ або перебувають в будь-якій об'єктивній формі на території іноземної держави, але їхніми авторами є громадяни України або які мають постійне місце проживання на території України (п.3 ст.8 Закону про авторське право).

Дія Закону про авторське право поширюється також на авторів. твори яких уперше опубліковані в іншій країні та протягом 30 днів після цього опубліковані в Україні незалежно від громадянства і постійного місця проживання автора.

За іншими особами авторське право на твори, які вперше випущені у світ або перебувають у будь-якій об'єктивній формі на території іноземної

¹ Цивільне право: підручник для студентів юрид. вузів та факультетів. - К.: Вентурі., 1997. - С. 385.

держави, визнається відповідно до міжнародних договорів або угод, в яких бере участь Україна.

Авторське право за іноземними правонаступниками вітчизняних авторів може бути визнане на території України у випадках передавання їм цього права у порядку, встановленому законодавчими та іншими нормативними актами.

Порядок передавання українським автором права на використання його твору на території іноземної держави також встановлюється законодавством України і може бути здійснений через Державне агентство України з авторських і суміжних прав (ДААСП України).

У зв'язку з приєднанням до Бернської конвенції з охорони авторських прав Україна взяла на себе обов'язки за цією конвенцією. Відповідно до її положень кожна держава — учасниця Конвенції надає громадянам інших країн — учасниць Конвенції таку саму охорону авторських прав, як і власним громадянам. Цей важливий акт забезпечує охорону прав вітчизняних авторів, закладає кращу правову основу використання вітчизняних творів за рубежом. Бернська конвенція з охорони авторських прав поширюється також на музичні, кінематографічні твори та на твори образотворчого мистецтва.

Здебільшого автором твору науки, літератури, мистецтва є одна особа, але іноді у творчому процесі беруть участь кілька осіб — співавторів. Якщо два або кілька авторів спільною працею створюють твір, відносини між ними називаються співавторством¹. Цивільно-правова теорія встановлює два види співавторства:

а) коли неможливо виділити працю кожного співавтора, — *нероздільне співавторство*;

б) коли складові частини чітко визначені і відомо, хто з співавторів написав ту чи іншу частину, — *роздільне співавторство*.

Співавторство можливе при створенні будь-яких творів. Для його визначення потрібні певні умови.

1. Твір, створений спільною творчою працею співавторів, повинен бути єдиним цілим, таким, що не може існувати без складових частин як ціле. Наприклад, якщо з підручника, написаного співавторами, виключити одну чи кілька глав, підручник як цілісний твір втрачає своє значення. У балеті, опері, опереті музика поєднується з текстом. Музика без тексту — не опера, танець без музики — не балет. Проте можливе й таке поєднання двох форм творчості, коли жодна з них не втрачає самостійного значення, але в такому випадку не буде співавторства.

2. Спільна праця співавторів твору має бути творчою. Якщо один розповідає сюжет, висловлює свої погляди, а інший записує — це не співавторство.

3. Має бути угода про спільну працю над твором.

¹ Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 4 лютого 1994 р. ст. - 12.

4. При роздільному співавторстві кожен із співавторів зберігає авторське право на свою частину. Одночасно він є співавтором твору в цілому. Співавторство має бути добровільним.

5. При нероздільному співавторстві твір може використовуватися лише за спільною згодою усіх співавторів. Проте право опублікування та іншого використання твору належить однаковою мірою усім співавторам. Один співавтор не може без достатніх підстав відмовити іншим у дозволі на опублікування, інше використання або зміну твору. В разі порушення спільного авторського права кожний співавтор може доводити своє право в судовому порядку.

6. Винагорода за використання твору належить співавторам у спільних частках, якщо в угоді не передбачається інше (ст.12 Закону про авторське право).

Від співавторства слід відрізнити *співробітництво*, за яким кілька авторів беруть участь у створенні колективної праці за завданням певної організації. Ця колективна праця не є єдиним цілим. Авторське право на колективний твір належить юридичній особі.

Не визнається співавтором, а отже, і суб'єктом авторського права і той, хто надавав авторові технічну допомогу (друкарки, креслярі, стенографісти тощо).

Працівники вищих навчальних закладів, науково-дослідних установ, підприємств та інших організацій часто створюють твори у порядку виконання службових обов'язків чи службового завдання. У цих випадках особисті немайнові права належать тільки авторам зазначених творів. Виключне право на використання твору належить особі, з якою автор перебуває у трудових відносинах (роботодавцю), якщо інше не передбачено договором. Виключне право на використання твору охоплює усі майнові права автора. Отже, усі вони належать роботодавцю, але за таких умов: 1) твір створено за договором між автором і роботодавцем, тобто не на підставі трудового договору (контракту), а саме на підставі договору між автором і роботодавцем про створення твору; 2) автор працює у роботодавця за наймом, тобто за трудовим договором (контрактом) (ст.20 Закону про авторське право).

Розмір авторської винагороди за створення і використання твору, створеного за договором з автором, який працює за наймом, та порядок її виплати встановлюється у договорі між автором і роботодавцем.

Суб'єктом похідного авторського права може стати будь-яка фізична чи юридична особа, до якої авторське право перейшло на підставі цивільної угоди відповідно до статті 27 Закону про авторське право. Крім того, авторське право може перейти від автора чи іншої особи, яка має авторське право, до інших фізичних та юридичних осіб або до держави в порядку спадкування (ст.25 Закону про авторське право). Спадкоємці мають право захищати авторство на твір і протидіяти перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору, а також будь-якому іншому посяганню на твір, що може завдати шкоди честі та репутації автора.

Відповідно до статті 24 згадуваного Закону авторське право діє протягом усього життя автора і 50 років після його смерті. Проте із загального правила цією самою статтею передбачено винятки: 1) строк охорони творів, створених у співавторстві, діє протягом усього життя і 50 років після смерті останнього співавтора; 2) строк охорони творів померлого реабілітованих авторів діє протягом 50 років після їх реабілітації; 3) твір, який уперше було опубліковано після смерті автора, але в межах 30 років після смерті, діє протягом 50 років від дати опублікування твору; 4) для творів, які були обнародовані анонімно або під псевдонімом, авторське право діє протягом 50 років від дати обнародування.

В усіх зазначених випадках чинність авторського права починається з 1 січня року, наступного за роком, в якому мали місце зазначені юридичні факти.

Право авторства, право на ім'я і право протидіяти перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору або будь-якому іншому посяганню на твір, що може завдати шкоди честі та репутації автора, охороняються безстрокове.

Твори, на які авторське право скінчилося або які ніколи не охоронялися на території України, вважаються суспільним надбанням.

Твори, які стали суспільним надбанням, можуть вільно використовуватися будь-якою особою без виплати авторської винагороди. Проте таке використання може здійснюватися лише відповідно до вимог Закону про авторське право. Мають зберігатися право авторства, право на ім'я, право протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору, а також будь-якому іншому посяганню на твір, що може завдати шкоди честі і репутації автора.

Кабінету Міністрів України надано право встановлювати виплати спеціальних відрахувань за використання на території України творів, які стали надбанням суспільства.

4. Суб'єктивне авторське право, його зміст і межі.

Автору відповідно до закону належать особисті немайнові та майнові права, що виникають у зв'язку із створенням і використанням будь-якого твору науки, літератури чи мистецтва. Для виникнення і здійснення авторських прав не вимагається виконання будь-яких формальностей. Особа, яка має авторське право, для сповіщення про свої права може використати знак охорони авторського права, який вміщується на кожному примірнику твору і складається з латинської літери С у колі — ©, імені особи, яка має авторське право, і року першої публікації твору.

Особа, яка має авторське право або будь-яку виключну правомочність на твір, може його зареєструвати в офіційних державних реєстрах протягом строку охорони авторського права. Державній реєстрації можуть бути піддані свідчення про авторство на обнародований чи необнародований твір, факт і дата опублікування твору та договори, які зачіпають права автора на твір.

Державну реєстрацію здійснює Державне агентство України з авторських і суміжних прав в установленому порядку. Про реєстрацію прав автора видається свідоцтво. При виникненні спору державна реєстрація визнається судом як юридична презумпція авторства, тобто вважається дійсною, якщо в судовому порядку не буде доведено інше.

Особисті (немайнові) права автора — це право авторства, право на авторське ім'я, право на недоторканість твору і право на обнародування твору.

Право авторства полягає в тому, що тільки справжній творець вправі називати себе автором твору, а всі інші особи, що використовують твір, зобов'язані зазначати ім'я його автора¹. Право авторства закріплює факт створення даного твору конкретною особою, а це має значення для суспільної оцінки як твору, так і особи автора.

Зазначення імені автора при використанні твору обов'язкове в усіх випадках, за одним винятком: якщо твір образотворчого мистецтва або фотографічний твір використовується у промисловості. У цих випадках ім'я автора не згадується з чисто технічних причин.

Право на авторське ім'я дає авторові змогу випустити свій твір за власним ім'ям, умовним (псевдонім) або взагалі без зазначення імені (анонімно).

У більшості випадків автор публікує свої твори під власним ім'ям, тобто вказує своє прізвище та ініціали. Поряд з цим статтею 13 Закону про авторське право автору надано право випускати у світ свій твір під псевдонімом або анонімно.

Право на вибір способу зазначення імені, а також на розкриття псевдоніма або аноніма є особистим правом автора. Лише у випадку, коли автор у своєму творі порушив чийсь права (наприклад, образив когось), на

¹ Цивільне право: підручник для студентів юрид. вузів та факультетів. - К.: Вентурі., 1997. - С. 390.

вимогу слідчих органів або суду видавництва, редакція газети чи театр, яким відоме справжнє ім'я автора, можуть розкрити його псевдонім чи анонім.

Право на недоторканість твору визначається як право протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору або будь-якому іншому посяганню на твір, що може зашкодити честі і репутації автора. Це означає, що при виданні, публічному виконанні або будь-якому іншому використанні твору забороняється без дозволу автора та його правонаступників вносити будь-які зміни як до самого твору, так і до його назви та позначення імені автора. Не допускається також без дозволу автора супроводжувати видаваний твір ілюстраціями, передмовами, післямовами, коментарями, будь-якими іншими поясненнями, доповнювати або скорочувати твір. За типовими видавничими договорами малюнок і навіть колір обкладинки можна зробити лише за згодою автора.

Крім того. Закон (п.4 ст.13) надає право автору протидіяти будь-якому іншому посяганню на твір, що може зашкодити честі і репутації автора. Зазначимо, що право на недоторканість твору є особистим немайновим правом, але відповідно до статті 25 Закону про авторське право спадкоємці також наділяються цим правом. Відповідно до статті 26 згаданого Закону особи, які використовують твори, що стали суспільним надбанням, зобов'язані також дотримуватись вимог недоторканості твору, викладених у пункті 4 статті 13.

Контроль за дотриманням вимог недоторканості твору здійснює Державне агентство України з авторських і суміжних прав.

Право автора на недоторканість полягає і в тому, що переклад твору іншою мовою з метою випуску у світ допускається лише за згодою автора або його правонаступників і на підставі договору. Переклад може здійснюватись лише за умови збереження цілісності та змісту твору.

Право на обнародування твору. За законом про авторське право обнародування твору — це дія, що робить твір доступним для публіки, якими б засобами це не досягалось.

Зазначене право є істотним особистим немайновим правом. Його ще називають правом випуску твору у світ. Відповідно до Закону твір вважається випущеним у світ (опублікованим, обнародуваним), якщо він виданий, публічно виконаний, публічно показаний, переданий по радіо чи телебаченню або будь-яким способом повідомлений невизначеному колу осіб.

Твір може бути випущений у світ різними способами, але істотним є те, що його зміст повідомлений невизначеному колу осіб. Спосіб випуску твору у світ залежить від його форми, характеру. Письмові твори (наукові, художні, драматичні, музично-драматичні тощо) випускаються у світ шляхом видання; твори образотворчого мистецтва — шляхом їхнього показу на виставках, розміщення в музеях для загального огляду. Скульптури, наприклад, виставляють на площах, вулицях, у пам'ятних

місцях тощо. Музичні твори можна випустити у світ шляхом публічного виконання, передання по радіо чи телебаченню або шляхом видання.

Не вважається випуском у світ (опублікуванням) інформація про твір з викладенням його короткого змісту або повідомлення вузькому колу осіб (наприклад, коли поет прочитає свій вірш у колі друзів, композитор виконає сонату на сімейному вечорі).

Право першого опублікування твору належить самому автору. Тільки він вправі вирішувати, чи готовий його твір до випуску у світ. Порушення цих прав дає автору підставу вимагати виплати гонорару або відшкодування завданих збитків, а також вжиття інших заходів аж до вилучення твору і заборони випуску його у світ.

Майнові права автора чи іншої особи, що має авторське право. Передусім автору чи іншій особі, що має авторське право, належить виключне право на використання твору в будь-якій формі і будь-яким способом¹. *Виключне право* — право, коли жодна особа, крім тієї, якій належить авторське право або суміжні права, не може використовувати твір, не маючи на те відповідного дозволу (ліцензії), за винятком випадків, установлених Законом про авторське право (про винятки з цього загального права йтиметься нижче).

Закон надає автору чи іншій особі, що має авторське право, виключне право дозволяти або забороняти:

1. *Відтворення творів*, тобто виготовлення одного або більше примірників твору в будь-якій матеріальній формі, в тому числі у звуко- і відеозапису, а також запис твору або фонограми для тимчасового чи постійного зберігання в електронній (включаючи цифрову), оптичній або іншій формі, яку читає машина. Примірник — це результат будь-якого відтворення твору.

2. *Публічне виконання і публічне сповіщення творів*. Публічне виконання — це подання творів, виконань, фонограм, передач організації мовлення шляхом декламації, гри, співу, танцю та іншим способом як безпосередньо (у живому виконанні), так і за допомогою будь-яких пристроїв і процесів (за винятком передачі в ефір чи по проводах) у місцях, де присутні чи можуть бути присутніми особи, які не належать до звичайного кола сім'ї або близьких знайомих сім'ї, незалежно від того, чи присутні вони в одному місці і в один і той же час або в різних місцях і в різний час.

Публічне сповіщення (сповіщення для загального відома) — така передача в ефір чи по проводах зображень і (або) звуків творів, виконань фонограм, передач організацій мовлення, коли зазначені зображення чи звуки можуть бути сприйняті невизначеним колом осіб.

3. *Публічний показ* — будь-яка демонстрація оригіналу або примірника творів, виконань, передач організацій мовлення безпосередньо або на екрані за допомогою плівки, слайда, телевізійного кадру тощо (за

¹ Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 4 лютого 1994 р. ст. - 14., п. - 1.

винятком передач в ефір чи по проводах) або за допомогою інших пристроїв чи процесів невизначеному колу осіб.

4. *Будь-яке повторне публічне сповіщення в ефірі чи по проводах вже переданих в ефір творів*, якщо воно здійснюється іншою організацією.

5. *Переклади творів*. Автор оригіналу може сам перекласти свій твір іншою мовою (авторський переклад). За наявності авторського перекладу ніхто інший не може перекладати цей твір тією самою мовою. Від авторського перекладу слід відрізняти авторизовані переклади, тобто схвалені автором,

6. *Переробки, адаптації, аранжування та інші подібні зміни творів*.

7. *Розповсюдження творів шляхом продажу, відчуження іншим способом або шляхом здавання в найом чи у прокат та іншої передачі до першого продажу примірників твору*.

8. *Здавання в найом після першого продажу, відчуження іншим способом примірників аудіовізуальних творів, музичних творів у нотній формі, а також творів, зафіксованих на фонограмі або у формі, яку читає машина*.

9. *Імпорт примірників творів*.

Зазначений перелік не є вичерпним. Автор має право дозволяти або забороняти використовувати свій твір і іншими способами.

Разом з тим Закон певною мірою обмежує виключне право автора на використання твору. Використання твору без згоди автора Закон називає вільним використанням. Дозволяється в окремих, зазначених у Законі, випадках *вільне використання творів без згоди автора і без виплати йому авторської винагороди і вільне використання твору без згоди автора, але з виплатою йому авторської винагороди*.

Без згоди автора або іншої особи, що має авторське право, але з обов'язковим зазначенням імені автора і джерела запозичення допускається:

- 1) використання цитат (коротких уривків) з опублікованих творів;
- 2) використання літературних і художніх творів як ілюстрацій у виданнях, у передачах мовлення, у записах звуку або зображення навчального характеру;
- 3) відтворення у пресі, передача в ефір або інше публічне повідомлення опублікованих у газетах чи журналах статей з поточних економічних, політичних, релігійних питань, або передача в ефір творів такого самого характеру, якщо це спеціально не заборонено автором;
- 4) відтворення з метою висвітлення поточних подій засобами фотографії або кінематографії, передача в ефір або інше публічне повідомлення творів, побачених або почутих під час перебігу таких подій;
- 5) видання випущених у світ творів рельєфно-крапковим шрифтом для сліпих;
- 6) відтворення творів для судового і адміністративного провадження;
- 7) публічне виконання музичних творів під час офіційних і релігійних церемоній, а також похоронів;

8) відтворення з інформаційною метою у газетах та інших періодичних виданнях, передача в ефір або інше публічне сповіщення публічно виголошених промов, звернень, доповідей та інших подібних творів.

В усіх зазначених випадках твори використовуються чи відтворюються в обсязі, виправданому поставленою метою;

9) відтворення твору в особистих цілях за умов, передбачених статтями 16-19 Закону про авторське право.

Цей перелік є вичерпним, крім випадків, зазначених у статтях 16-19 Закону.

Допускається вільне відтворення одного примірника твору поліграфічним способом бібліотеками та архівами для власних потреб за певних умов, визначених у Законі про авторське право (ст.16).

Допускається також без згоди автора чи іншої особи, що має авторське право, вільне відтворення примірників твору для навчання. Йдеться лише про відтворення репрографічним способом для аудиторних занять опублікованих статей та інших невеликих за обсягом творів, а також для відтворення уривків з опублікованих письмових та інших творів (ст.17 Закону про авторське право).

Детально регламентоване вільне відтворення комп'ютерних програм (ст.18 Закону про авторське право).

Відтворення творів в особистих цілях без згоди автора або іншої особи, що має авторське право, але з виплатою їм винагороди допускається лише в одному випадку. Відповідно до підпункту 9 статті 15 Закону про авторське право допускається відтворення виключно в особистих цілях творів, зафіксованих у звуко- та відеозаписах (ст.19 Закону про авторське право).

Зазначені обмеження майнових прав здійснюються за умови, що вони завдаватимуть шкоди нормальному використанню твору і не обмежуватимуть безпідставно законні інтереси автора.

Право на авторську винагороду — це основне майнове право автора чи іншої особи, що має авторське право. Підставою для винагород є факт використання твору будь-яким способом. Основні правові форми використання творів є, власне, виключним правом дозволяти або забороняти ті чи інші дії, визначені у статті 14 Закону про авторське право і викладені вище. Найчастіше вживаються обнародування і опублікування творів.

Конкретними юридичними фактами, що породжують у автора чи іншої особи, яка має авторське право, право на винагороду, можуть бути:

а) авторський договір (видавничий, постановчий, сценарний, художнього замовлення тощо);

б) факт позадоговірного використання твору, коли не вимагається згода автора, але передбачена виплата авторської винагороди (ст.19 Закону про авторське право);

в) неправомірне використання твору.

З наведених підстав виникнення права на авторську винагороду впливає висновок, що право на одержання винагороди породжується, як правило, лише фактом використання твору. Сам по собі факт наявності твору в об'єктивній формі права на винагороду породжує не завжди.

Винагорода, одержана автором чи іншою особою, яка має авторське право, є, по суті винагородою за працю, вкладену у створення твору. Вона може бути у формі заробітної плати (наприклад, штатний художник, науковий співробітник науково-дослідної установи) або авторського гонорару. Можливе поєднання цих форм оплати.

За винятком випадків, коли допускається використання твору без згоди автора і без виплати йому авторської винагороди (ст.15-18 Закону про авторське право), винагорода має виплачуватися за будь-яке використання твору. Винагорода може здійснюватися у вигляді одноразового платежу (одноразова винагорода), у формі відрахувань (відсотків) за кожний проданий примірник чи кожне використання твору або складатися із змішаних платежів.

Розмір і порядок обчислення авторської винагороди за створення і використання твору визначаються в авторському договорі.

Кабінетом Міністрів України можуть встановлюватися мінімальні ставки авторської винагороди, що індексуються одночасно з індексацією мінімальних розмірів заробітної плати. Так, Кабінет Міністрів України прийняв постанову від 18 листопада 1994 р. №784 «Про мінімальні ставки авторської винагороди за використання творів літератури і мистецтва». Ця постанова затвердила мінімальні ставки авторської винагороди за публічне виконання творів, за відтворення творів шляхом звукозапису та здавання примірників звукозаписів і аудіовізуальних творів (відеофільмів) у прокат, за відтворення творів образотворчого мистецтва і тиражування у промисловості творів декоративно-прикладного мистецтва та порядок їх застосування.

Винагорода за відтворення в особистих цілях творів, зафіксованих у звуко- і відеозаписах, виплачується у формі відрахувань (відсотків) виробниками або імпортерами обладнання (аудіо-апаратури, відеомагнітофонів тощо) та матеріальних носіїв (звуко- і (або) відеоплівки, касет, лазерних дисків, компакт-дисків тощо), які використовуються для такого відтворення¹.

Розмір винагороди та умови її виплати визначаються договорами між вказаними виробниками, імпортерами та організаціями, що управляють майновими правами на колективній основі.

Авторська винагорода, право на одержання якої за використання творів вітчизняних авторів у межах України виникло після 1 червня 1973 р., нараховується і виплачується вітчизняним спадкоємцям у тому самому

¹ Постанова Кабінет Міністрів України №784 «Про мінімальні ставки авторської винагороди за використання творів літератури і мистецтва» від 18 листопада 1994 р.

розмірі, в якому цю винагороду слід було б нарахувати і сплатити самому авторові, якби він був живий.

Іноземним авторам та їхнім правонаступникам, права яких підлягають охороні на території України у зв'язку з приєднанням України до Всесвітньої (Женевської) конвенції по охороні авторських прав, авторська винагорода за використання в Україні їхніх творів нараховується у розмірі і порядку, встановлених для українських авторів.

Своєрідною формою права на винагороду є *право слідування*. Його суть полягає в тому, що автор протягом свого життя, а після його смерті його спадкоємці протягом строку дії авторського права користуються невідчужуваним правом на одержання п'яти відсотків від ціни кожного наступного продажу оригіналу твору образотворчого мистецтва через аукціон, галерею, салон, магазин тощо, що йде після першого його відступлення, здійсненого автором твору (право слідування).

Збір і виплата винагороди, одержаної в результаті використання права слідування, здійснюються через організації, які управляють майновими правами авторів на колективній основі.

5. Особливості і види договірних відносин у галузі реалізації результатів творчої діяльності.

Основною правовою формою використання творів науки, літератури і мистецтва є цивільно-правові договори, які дістали назву авторських договорів.

Використання твору автора іншими особами (користувачами) здійснюється відповідно до статті 29 Закону про авторське право на підставі авторського договору.

За авторським договором автор зобов'язаний створити відповідно до договору і передати замовлений твір або передати готовий твір для використання, а користувач зобов'язаний використати або почати використання твору передбаченим договором способом в обумовленому ним обсязі, у визначений строк і виплатити автору встановлену договором винагороду.

Це самостійна група договірних зобов'язань, які відзначаються певними особливостями. Передусім суб'єктами вказаних договорів, з одного боку, завжди є автор (співавтори) або їхні правонаступники, а з іншого боку, як правило, певна організація, яка за родом своєї діяльності може використати твір обумовленим у договорі способом. правонаступниками можуть бути спадкоємці та інші особи, яким автор передав право використання твору. Це, наприклад, законні представники автора — батьки або опікуни і піклувальники, якщо з будь-яких причин сам автор не може скористатися своїм правом на використання твору. Як уже зазначалося, здатність до творчої діяльності не збігається з цивільно-правовою дієздатністю. Нерідко авторами можуть бути неповнолітні і навіть малолітні.

Якщо на боці автора виступають дві або більше осіб (співавтори, кілька спадкоємців або інших правонаступників), то для укладення договору необхідна згода усіх цих суб'єктів, незалежно від того, яка частка авторської винагороди їм належить. Без такої згоди твір не можна використовувати. Вказані особи можуть доручити ведення переговорів, підписання договору, а інколи й подальшу роботу з автором комусь одному з них. Проте таке доручення має бути оформлене письмово, воно становить частину авторського договору.

При укладенні авторського договору з кількома співавторами слід з'ясувати характер співавторства — роздільний чи неподільний. У першому випадку в договорі може бути зазначено авторство окремих співавторів. Проте в усіх випадках колективного твору укладається один авторський договір.

У випадку використання кількох колективних творів на кожний з них укладається окремий авторський договір. Наприклад, з співавторами слів пісні — один договір, а з співавторами музики — другий договір. У даному випадку це окремі види творів, а не співавторство.

Автор може передати право на використання свого твору як на території України, так і за рубежом будь-яким громадянам і юридичним особам, у тому числі й іноземним. У більшості випадків контрагентами авторів (співавторів та їхніх правонаступників), як правило, виступають юридичні особи — державні, громадські, кооперативні та інші організації, які можуть використовувати твір у той чи інший спосіб. Проте в деяких авторських договорах контрагентом автора можуть бути і громадяни, наприклад, замовник у договорі художнього замовлення. Будь-який громадянин може укласти договір з художником або скульптором про створення такого твору. Проте у видавничих, постановочних, сценарних та деяких інших авторських договорах контрагентами авторів виступають юридичні особи.

Авторські договори з іноземними авторами укладаються за участю Державного агентства України з авторських і суміжних прав.

Важливою особливістю авторських договорів є те, що об'єктами (предметами) їх виступають нематеріальні блага — твори науки, літератури чи мистецтва. Вони стають об'єктом договору **за** однієї умови, якщо вони виражені в такій об'єктивній формі, яка дає змогу відтворювати і розмножувати їх. Об'єктом авторського договору можуть бути твори, вже створені на момент укладення договору, а також твори, які автор (співавтор) зобов'язується створити і передати для використання.

Важливою творчою ознакою об'єкта договірних відносин є новизна твору, яка може виявлятися або в самому змісті твору і в формі викладу нового змісту, або тільки у формі викладу **вже** відомого змісту.

Авторський договір повинен бути укладений у письмовій формі, якщо законодавством не передбачено інше¹. Письмова форма не обов'язкова для договорів про опублікування творів у періодичних виданнях та енциклопедичних словниках.

Авторські договори можуть бути двох типів:

- а) авторський договір на передавання твору для використання;
- б) авторський ліцензійний договір.

За авторським договором на передавання твору для використання автор або правонаступник передає чи автор зобов'язується створити і в установлений договором строк передати твір організації для використання обумовленим за договором способом, а організація зобов'язується здійснити або почати це використання в установлений договором строк, а також сплатити авторові або його правонаступнику винагороду, крім випадків, зазначених у законі.

За авторським ліцензійним договором автор або його правонаступник надає організації право використати твір, у тому числі шляхом перекладу іншою мовою або переробки в обумовлених договором межах і на визначений строк. Організація зобов'язана сплатити винагороду за надання цього права.

¹ Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 4 лютого 1994 р. ст. 29 п.2.

Як видно з наведеного, законодавець не проводить чіткого розмежування між цими типами договорів. Практика склалася таким чином, що за авторським ліцензійним договором автор надає організації право використати твір для перекладу іншою мовою або для переробки одного виду твору на інший. Зокрема, за цим договором розповідний твір може бути перероблений на драматичний або на сценарій і, навпаки, сценарний чи драматичний твір може бути перероблений на розповідний.

6. Поняття і види авторських договорів.

Авторський договір — це консесуальна угода, за якою автор або правонаступники передають готовий твір певній організації для використання або автор бере на себе обов'язок створити певний твір і передати його для використання обумовленим у договорі способом¹.

Договір двосторонній, оскільки кожна із сторін наділена певними правами і обов'язками.

Існують конкретні види авторських договорів про передавання твору для використання: договір про видання або перевидання твору в оригіналі (видавничий договір); договір про депонування рукопису; договір про публічне виконання неопублікованого твору (постановочний договір); договір про використання неопублікованого твору в кінофільмі чи телевізійному фільмі (сценарний договір), у радіо- чи телевізійній передачі; договір про створення твору образотворчого мистецтва з метою публічного виставлення (договір художнього замовлення); договір про використання у промисловості неопублікованого твору декоративно-прикладного мистецтва тощо.

Видавничий договір — це один з видів авторських договорів. Характеризується специфічним способом використання твору — виданням і розповсюдженням твору через торгівлю, бібліотеки та інші організації. Видавничі договори поділяються за своїм предметом так: договори на видання літературних творів, творів образотворчого мистецтва, музичних творів. Договори на видання літературних творів поділяються на видання оригінальних творів та на видання творів у перекладі як вітчизняних авторів, так і іноземних.

Останнім часом дедалі більшого поширення набувають комерційні видавничі договори, за якими видання літературного твору здійснюється видавництвом за рахунок самого автора. На автора також покладається обов'язок розповсюдження твору. Ймовірно, що в умовах ринкової економіки ці договори будуть переважати.

Умови окремих різновидів видавничих договорів багато в чому збігаються, але вони й істотно відрізняються один від одного характером свого предмета. Так, при виданні літературних творів предмет договору визначається видом літератури, її жанром, призначенням. Поданий рукопис має відповідати погодженій заявці, плану, навчальній програмі (для навчальної літератури), обумовленому обсягу. Предмет видавничого договору на видання творів образотворчого мистецтва визначається назвою, темою, сюжетом, видом роботи, її розміром, технікою виконання тощо. Видання музичних творів здійснюється шляхом передавання видавництву нот у вигляді клавіру, партитури.

¹ Цивільне право: підручник для студентів юрид. вузів та факультетів. - К.: Вентурі., 1997. - С. 403.

Видавничий договір може бути укладений на готовий твір і на твір, який буде створено у майбутньому. Цей останній договір називається ще договором замовлення (літературного або художнього).

Договір на депонування рукопису. Депонування означає передавання на зберігання. У тих випадках, коли твір має вузькоспеціальний характер і треба швидко одержати інформацію про нього, вдаються до депонування. За цим договором організація за погодженням з автором передає належним чином оформлений оригінал разом з рефератом твору інформаційному органу, який зобов'язаний безплатно зберігати оригінал і здійснювати інформацію про нього шляхом публікації реферату. Крім того, цей орган зобов'язаний на замовлення всіх заінтересованих осіб виготовляти копії твору повністю або частково і видавати їм. Найчастіше на депонування передають оригінали рефератів статей, оглядів, монографій, збірників наукових праць, матеріали конференцій, з'їздів, нарад і симпозіумів вузькоспеціального характеру, які недоцільно видавати друкарським способом.

Постановочний договір. Твір може бути випущений у світ публічним виконанням у видовищному закладі. Контрагентами договору виступають, з одного боку, автор — творець сценічного твору або його правонаступники, а з іншого — видовищний заклад (постановник). Особливістю даного договору є те, що він укладається лише на неопубліковані твори. За цим договором автор передає або зобов'язується створити і передати видовищному закладу драматичний, музичний або музично-драматичний, хореографічний або пантомімний твір, а заклад-постановник зобов'язується здійснити в межах обумовленого договором або законом строку постановку і публічне виконання твору (випустити його в світ) та сплатити автору винагороду. Винагорода складається з двох частин: одноразової винагороди та збору за кожний спектакль.

Сценарний договір. За цим договором автор передає або зобов'язується створити і передати кіно-, теле- чи радіостудії сценарій фільму або теле- чи радіопередачі в обумовлений договором строк, а студія зобов'язується виплатити автору винагороду. Предметом договору може бути тільки неопублікований твір — літературний сценарій, який повинен відповідати творчій заявці, що додається до договору. В заявці викладаються основна ідея, сюжетний задум і характеристика головних дійових осіб.

Договір художнього замовлення. За цим договором автор зобов'язується створити і передати замовнику в обумовлений договором строк твір образотворчого мистецтва, а замовник зобов'язаний виплатити автору погоджену винагороду. Це поки що єдиний з авторських договорів, в якому контрагентом автора може виступати не тільки юридична особа, а й громадянин. Особливість вказаного договору (як і попереднього) полягає в тому, що замовник не зобов'язаний випускати твір у світ, тобто виставляти твір для публічного огляду. Це право замовника — він може це зробити, а може і не робити.

Предметом договору художнього замовлення є твір образотворчого мистецтва. Це твори живопису, графіки, скульптури, декоративного мистецтва, фотографічні твори і твори, одержані способами, аналогічними фотографії. Перелік творів образотворчого мистецтва невичерпний, оскільки досягнення науково-технічного прогресу обумовлюють появу нових об'єктів авторського права, отже, і нових об'єктів художнього замовлення.

Особливістю цього договору є й те, що твір образотворчого мистецтва, створений на замовлення, переходить у власність замовника, якщо інше не передбачено договором.

Договір про використання в промисловості неопублікованого твору декоративно-прикладного мистецтва. Законодавство не визначає, що слід розуміти під творами декоративно-прикладного мистецтва. Є тільки приблизний перелік таких творів, які можуть бути предметом вказаного договору. Це, наприклад, твори, які мають утилітарне, сувенірне або декоративне призначення і вирізняються оригінальними художньо-естетичними властивостями. Це можуть бути художні вироби побутового призначення, які задовольняють практичні потреби, а також є прикрасою середовища і людини. До цієї категорії відносять серветки, килими, хустки, одяг, взуття; вироби з шкіри, кісток, пластмаси; іграшки, значки, сувеніри; вироби з скла, фарфору, металу; ювелірні і галантерейні вироби тощо.

Особливістю вказаного договору є те, що контрагентом автора завжди виступає промислове підприємство, яке зобов'язується випустити у світ твір на промисловій основі. Отже, за цим договором автор передає або зобов'язується створити і передати нео-публікований твір декоративно-прикладного мистецтва підприємству, яке зобов'язується випустити його у світ на промисловій основі. Твір повинен бути придатним для використання в промисловості і відповідати певним художньо-естетичним вимогам. Визнання твору об'єктом декоративно-прикладного мистецтва, і, отже, його придатності для використання в промисловості здійснюють спеціалісти (художні ради).

Закон України “Про авторське право і суміжні права” передбачає ще один вид авторських договорів — договори на виконання випущених у світ творів і на створення звуко- і відеозаписів та дві групи нових авторів: виконавців і виробників фонограм.

Виконавці — актори, диригенти, співаки, танцюристи, музиканти — мають право на ім'я, право на захист постановки і виконання від перекручень, право здійснювати і дозволяти використання постановки і виконання, право на винагороду.

Запис виконання, трансляція виконання по радіо і телебаченню, трансляція запису виконання або будь-яке інше використання можуть здійснюватися лише з дозволу виконавця на підставі відповідного договору.

Виконавці здійснюють свої права з дотриманням прав авторів творів, що виконуються ними.

Особи, що зробили звуко- і відеозапис, мають право використовувати його або дозволяти відтворювати. Використання цих записів іншими особами може мати місце лише з дозволу автора запису або його правонаступників на основі договору.

Право на звуко- і відеозапис включає: право на відтворення будь-яким способом; право на публічне розповсюдження, в тому числі передачу за кордон; право на захист від імпорту і розповсюдження примірників запису без дозволу правоволодільця. При цьому право комерційного прокату зберігається за автором звуко- чи відеозапису і в тому випадку, коли право власності на примірник цього запису належить не його творцю.

Творці звуко- чи відеозапису, організації ефірного мовлення здійснюють свої права в межах договору з автором твору і виконавцем. Організації ефірного мовлення мають право дозволяти іншим організаціям ретрансляцію, запис і відтворення їхніх передач.

Права, передбачені розділом III Закону “Про авторське право і суміжні права”, діють протягом п'ятдесяти років від дати першого виконання або постановки, першої публікації звуко- чи відеозапису або першої трансляції в ефірі.

7. Зміст авторських договорів.

Як і будь-який цивільно-правовий договір, авторський договір має відповідати вимогам закону і містить усі необхідні умови та реквізити, без яких договір не дійсний (сторони договору, їхні адреси і місцезнаходження тощо). *Сторонами* в авторських договорах, з одного боку, завжди є громадянин — автор або його правонаступники, а з другого, як правило, — юридична особа, яка за родом своєї діяльності має змогу випустити твір у світ. Це можуть бути державні, колективні, акціонерні організації. З цього загального правила є лише два винятки — в договорі художнього замовлення замовником може бути і громадянин, а в договорах про депонування рукописів з обох боків виступають організації.

Об'єктом договору, як вже зазначалось, є результат творчої праці — твір, втілений у таку об'єктивну форму, що робить його придатним для сприймання іншими особами, відтворення і розповсюдження¹.

Використання твору допускається виключно на основі авторського договору з автором або іншою особою, яка має авторське право². *Форма* авторського договору письмова, якщо законодавством не передбачено інше. Недодержання простої письмової форми, що вимагається законом, у разі виникнення спору позбавляє сторони посилатися для підтвердження угоди на показання свідків. Проте недодержання письмової форми не тягне за собою недійсності авторського договору. Більше того, закон допускає можливість в окремих випадках укладати авторський договір в усній формі, наприклад, про опублікування творів у періодичних виданнях та енциклопедіях.

Строки в авторських договорах мають істотне значення. Для різних авторських договорів вони неоднакові. У видавничому договорі слід розрізняти строк його дії, строки випуску твору у світ, строк подання роботи до видавництва за договором замовлення, строки для розгляду і оцінки твору та інші. Відповідно до чинного законодавства видавничий договір діє протягом встановленого строку. Безстрокові договори не допускаються, але якщо в договорі строк не вказано, то застосовується нормативний строк, тобто три роки, протягом яких автор не має права без письмової згоди видавництва передати цей самий твір третім особам для використання таким самим способом. Проте автор вправі без згоди видавництва, з яким уклав видавничий договір, але обов'язково повідомивши його, надрукувати свій твір в Україні в газетах, журналах, альманахах.

Строк для випуску твору в світ коротший від строку дії видавничого договору. Цей строк конкретизується в Типових видавничих договорах. Так, твір обсягом до 10 авторських аркушів має бути випущений в світ

¹ Цивільне право: підручник для студентів юрид. вузів та факультетів. - К.: Вентурі., 1997. - С.407.

² Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 4 лютого 1994 р. ст. 29.

протягом одного року, понад 10 авторських аркушів — протягом двох років.

Типові видавничі договори передбачають також конкретні строки подання твору до видавництва. Строк, протягом якого автор зобов'язаний створити і передати видавництву обумовлений договором твір, визначається тільки угодою сторін, він не підлягає нормуванню.

Строки для розгляду і оцінки твору нормовані і не можуть змінюватися угодою сторін ні в більший, ні в менший бік.

Відповідно до Типового видавничого договору рукопис вважається таким, що надійшов до видавництва, якщо він поданий комплектне, належним чином оформлений і протягом 10 днів після його одержання видавництво не пред'явило авторові претензій щодо оформлення чи комплектності рукопису.

Протягом 30 днів і додатково ще по 4 дні на кожний авторський аркуш видавництво зобов'язане розглянути поданий у належному вигляді рукопис і повідомити автора або про схвалення твору, або про його відхилення на підставах, передбачених договором, або про внесення до твору необхідних поправок з точним визначенням їх суті. Виправлений автором рукопис видавництво повинно розглянути протягом 15 днів і додатково по 2 дні на кожний авторський аркуш. Якщо авторові протягом вказаного строку не буде надіслано повідомлення, твір вважається схваленим. Для інших видів авторських договорів відповідними типовими договорами також встановлені конкретні строки для створення і передачі твору організації, для його розгляду і оцінки, але іншої тривалості.

Усі авторські договори двосторонні, тобто кожна із сторін наділена певними правами і обов'язками.

Обов'язки автора твору. За авторським договором (крім договору про депонування рукопису) автор передає або зобов'язується створити і в обумовлений договором строк передати організації (або громадянину — в договорі художнього замовлення) оформлений відповідно до Типового договору твір.

Автор твору зобов'язаний (там, де це передбачено Типовим договором) вносити за вказівкою організації зміни і поправки, якщо вони не виходять за межі умов договору. Інколи виникає необхідність внести відповідні зміни, поправки або доповнення навіть після схвалення твору. У таких випадках автор зобов'язаний доопрацювати твір, внести відповідні зміни, поправки чи доповнення.

Автор зобов'язаний на вимогу видавництва і без додаткової винагороди вичитати коректуру, для чого угодою сторін визначається певний строк.

Обов'язки організації, яка використовує твір. Організація, з якою укладено авторський договір про створення і передачу для використання твору, зобов'язана прийняти обумовлений договором твір, розглянути його в установлені строки і відповідно оцінити його. Власне прийняти твір означає схвалити якість оформлення твору. Якщо твір оформлено

належним чином, автору видається розписка (повідомлення) про те, що твір прийнято. В установлені строки видавництво має розглянути твір і прийняти рішення про схвалення твору, його доробку або відхилення. Якщо доробка твору з об'єктивних причин неможлива або після доробки було визнано його непридатність до використання, авторський договір підлягає розірванню.

Основним обов'язком організації, яка прийняла твір для використання, є випуск його у світ в установлені строки. Відповідно до Закону про авторське право твір вважається випущеним у світ (опублікованим), якщо випущено в обіг примірники твору або твір публічно виконаний, публічно показаний, переданий по радіо чи телебаченню або будь-яким іншим способом повідомлений невизначеному колу осіб.

Якщо ж організація протягом визначеного договором строку не здійснила або не почала використання схваленого нею твору, вона зобов'язана на вимогу автора сплатити йому обумовлену винагороду повністю, якщо не доведе, що використати твір не змогла з обставин, які не залежать від автора.

Договір

купівлі-продажу квартири

м. Івано-Франківськ

15 вересня 1999 р.

Я, Довбуш Олег Васильович, в подальшому Продавець, що мешкаю в м. Івано-Франківську по вул. Січових Стрільців буд. 25, кв. 4. з однієї сторони і гр. Демченко Наталія Олегівна, в подальшому Покупець, що мешкає в м. Галич по вул. Короля Данила буд. 9, кв. 46, уклали цей договір про наступне:

1. Гр. Довбуш Олег Васильович продав, а гр. Демченко Наталія Олегівна купила квартиру № 4 в будинку № 25 по вул. Січових Стрільців в м. Івано-Франківську.

2. Квартира складається з трьох кімнат жилою площею 86 кв. м. та кухні. Загальна площа квартири 104 кв. м.

3. Квартира належить Продавцю на підставі свідоцтва про право власності на квартиру, виданого Бюром по нерухомості при Івано-Франківській дистанції цивільних споруд Івано-Франківського відділення Львівської залізниці 23 жовтня 1997 р., зареєстрованого в Івано-Франківському Бюро технічної інвентаризації за № 8657/49.

4. Вартість квартири 100 000 (сто тисяч) гривень.

5. Продаж вчинено за 105 000 (сто п'ять тисяч) гривень, які одержані Продавцем від Покупця ще до підписання цього Договору.

6. Продавець свідчить, що квартира до укладення Договору не продана, не подарована, не заставлена, в спорі і під заборонаю не перебуває.

7. Спори, що можуть виникнути після укладення цього Договору, вирішуються в судовому порядку.

8. Витрати за укладення Договору оплачує гр. Демченко Наталія Олегівна.

9. Продавець зобов'язується звільнити квартиру з членами своєї сім'ї не пізніше першого листопада а Покупець дає згоду на проживання Продавця до цього терміну.

10. Зміст ст. 229 Цивільного кодексу України і п . 13 Правил користування приміщеннями житлових будинків і прибудинковими територіями, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 1992 року № 572, сторонами роз'яснено.

11. Договір укладено в трьох примірниках, один з яких залишається у справах приватного нотаріуса Кочан М.В. нотаріальної контори, а решта видана сторонам.

Підписи:

Продавця _____

Покупця _____

Правомірність цієї угоди і підписи сторін завірюю «15» вересня 1999 р.

Кочан М.В., приватний нотаріус Івано-Франківського нотаріального округу.

Висновки

Метою цієї курсової роботи є розкриття поняття і джерел авторського права, висвітлення об'єктів авторського права та суб'єктів авторських відносин.

Дізналась про особливості і види договірних відносин у галузі реалізації результатів творчої діяльності, визначили поняття і види авторських договорів та їх зміст.

Отже, авторське право - сукупність правових норм, які регулюють відносини, що виникають внаслідок створення і використання творів літератури, мистецтва й науки.

Недосконалість законодавства, яке регулює відносини в сфері авторського права створює деякі проблеми для авторів творів, це може завдати матеріальної та моральної шкоди.

Очевидно те, що значення і роль об'єктів авторського права для соціально-економічного прогресу суспільства важко переоцінити, швидше навпаки. Там де належним чином сприяють інтелектуальній діяльності, досягається високий рівень добробуту народу. Світовий досвід свідчить: прогресу досягають там, де цінують інтелектуальну діяльність і вміло використовують її здобутки.

Проблема полягає також і в тому, що мало одержати бажані результати творчої діяльності, їх ще треба раціонально використати, а це не легше ніж їх створити.

Наша країна має досить потужний інтелектуальний потенціал, на її рахунку багато досягнень світового рівня, але здебільшого ці досягнення не були раціонально спрямовані на користь нашого народу.

Список використаних першоджерел

1. Конституція України.
2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 4 лютого 1994 р. ст. - 41.
3. Постанова Кабінет Міністрів України №784 «Про мінімальні ставки авторської винагороди за використання творів літератури і мистецтва» від 18 листопада 1994 р.
4. Цивільний кодекс Української РСР
5. Цивільний процесуальний кодекс України
6. Постанови Пленуму Верховного суду України (1995-1998). Правові позиції щодо розгляду судами окремих категорій цивільних справ / Відп. редактор П.І. Шевчук. - К.: Юрінком Інтер, 1998. - 72 с.
7. Захсит цивільних справ у суді. Посібник / Укладачі В.В.Комаров, В.А. Бігун, П.І. Радченко. За ред. В.В. Комарова. - Х.: Основа, 1995. - 256 с.
8. Цивільне право: підручник для студентів юрид. вузів та факультетів. - К.: Вентурі., 1997. - 544 с.
9. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. Практика судів України в цивільних справах. Шевчук П.І., Ярема А.Г., Девиденко Г.І., - К.: ЮРІНКОМ - 1995.